

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาแนวทางการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรระดับตำบล ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ สถานที่ดำเนินการศึกษา คือ สหกรณ์การเกษตรสามผง จำกัด จังหวัดนครพนม มีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสามผง จำกัด จำนวน 81 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน และเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 5 คน เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) สภาพและปัญหาในการดำเนินงานตามพระราชดำริทฤษฎีใหม่ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานพระราชดำริทฤษฎีใหม่ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร 3) แนวทางในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรตามพระราชดำริทฤษฎีใหม่

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ พบว่าสภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศ สามารถทำการเกษตรได้ตามฤดูกาล ในฤดูฝนพื้นที่บางส่วนจะประสบอุทกภัย ได้รับความเสียหายเป็นประจำทุกปี สมาชิกส่วนใหญ่ทำนาเป็นอาชีพหลัก โดยอาศัยน้ำฝน มีการขุดสระ บ่อน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำเนินธุรกิจชุมชน สมาชิกส่วนใหญ่มีการดำเนินการในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยบางประการที่คาดว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ พบว่าที่ดินของสมาชิกเหมาะสมต่อการทำการเกษตร ขนาดที่ดินถือครองเฉลี่ย 21.93 ไร่ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.00 อายุระหว่าง 36-50 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงาน ร้อยละ 45.70 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 23,234.57 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถม ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรตามแนว “ทฤษฎีใหม่” อยู่ในระดับปานกลาง จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและวิธีการสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีผลการทดสอบระดับปานกลาง คือ คิดเป็น

ร้อยละ 33.30 – 66.60 สมาชิกมีทัศนคติที่ดี และยอมรับในบทบาทของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

3. ด้านแนวทางการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร พบว่า สหกรณ์มีการวางแผนการดำเนินงานระยะสั้น คือ การวางแผนการดำเนินงานประจำปี การจัดตำแหน่งงานที่เหมาะสม คณะกรรมการ และกรรมการกลุ่ม ให้ความรู้และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของระบบสหกรณ์ ด้านการดำเนินงาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสหกรณ์ คือ การขาดแคลนเงินทุน ทำให้ไม่สามารถบริการสมาชิกได้ตามความต้องการ อย่างไรก็ตามด้านบุคลากร สมาชิกให้ความร่วมมือต่อการดำเนินงานของสหกรณ์เป็นอย่างดี มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และคนในชุมชนสนใจสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สหกรณ์มีการแนะนำส่งเสริมอาชีพอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมสมาชิกให้แปรรูปสินค้าและผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า และเชิญเจ้าหน้าที่รัฐมาให้คำแนะนำในการหาตลาดใหม่ ๆ

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. ด้านการพัฒนาองค์กร ภาครัฐและสหกรณ์ต้องร่วมมือกันพัฒนา โดยแบ่งการพัฒนาองค์กรเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

- สมาชิกสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีการรับสมาชิกเพิ่ม โดยมุ่งให้ความรู้ความเข้าใจ ปลุกฝังความภักดี และศรัทธาในสหกรณ์ เชิญชวนคนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์
- คณะกรรมการดำเนินการ ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ พัฒนาวิธความสามารถในการบริหารงาน
- การบริหารองค์การ ปลุกฝังการบริหารตามหลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์ เพื่อประโยชน์ของสมาชิก
- พนักงาน จัดหาพนักงานเพื่อปฏิบัติงานในการให้บริการสมาชิกโดยสหกรณ์มีรายได้จากการดำเนินงานให้เพียงพอที่จะจ้างพนักงานโดยเฉพาะพนักงานบัญชี
- ทุนเรือนหุ้น พัฒนาทุนสำรองให้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นทุนของสหกรณ์ในการดำเนินงานจากการจัดสรรกำไรสุทธิ
- ข้อบังคับและระเบียบ ปรับปรุงพัฒนาข้อบังคับเพื่อประโยชน์และความคล่องตัวในการดำเนินงาน เช่น แก้ไขการรับสมาชิกสมทบซึ่งเดิมกำหนดไว้เฉพาะในตำบลสามผง ให้ขยายขอบเขตให้กว้างขึ้น เพื่อให้ได้สมาชิกสมทบซึ่งศรัทธาในสหกรณ์ และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมและช่วยเหลือสหกรณ์ รวมทั้งปรับปรุงระเบียบต่างๆ ให้เอื้ออำนวย
- เทคโนโลยีและอุปกรณ์ จัดหาอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานในองค์กรที่ทันสมัย อำนวยความสะดวก และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการให้บริการแก่สมาชิก

2. ด้านการพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์

- สินเชื่อ ให้บริการสินเชื่อสมาชิก ตามความจำเป็นและถูกต้องตามหลักการให้สินเชื่อ เพื่อแก้ปัญหาค่าเงินร้อน
- วัสดุการเกษตรและเครื่องอุปโภคบริโภค พัฒนาธุรกิจที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของสมาชิก เช่น ปุ๋ย อาหารสัตว์ อุปโภคบริโภค เพื่อให้บริการสมาชิกให้ครบถ้วนตามความต้องการ
- พัฒนาอาชีพเสริม ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสมาชิกและครอบครัว เพื่อเสริมและเพิ่มรายได้ เช่น OTOP
- แปรรูป หรือรวบรวมผลผลิต รวบรวมข้าวหรือผลผลิตอื่น ตั้งโรงสีขนาดเหมาะสมในชุมชน เพื่อแปรรูป

ABSTRACT

TE 156466

The objective of this research was to study an appropriate development method for agricultural cooperatives at a sub-district level according to the "New Theory". Sampong Agricultural Cooperative Ltd. in Nakhonpanom was the case study. The samples were 81 cooperative members, 5 community leaders and 5 government officials. The data was collected by means of interview schedules on three aspects : 1) current situations and the members' problems of implementing the "New Theory", 2) factors affecting the "New Theory" implementation, and 3) an appropriate development method for agricultural cooperatives according to the "New Theory".

The results were as follows :

1. Even though the area is geographically suitable for agriculture, during the rainy season some areas are usually flooded. Cooperative members were mostly rice farmers doing rain-fed and simple irrigation farming and they participated in the cooperative's activities and businesses at a moderate level.
2. The factor expected to result in the cooperative's success is the high productivity of the land. The members' average land holding was 21.93 rai. 75% of the members were female and 45.7% of them were 36-50 years old. Their average household income was 23,234.57 baht per year. 80% of the members had completed primary education with a moderate level of "New Theory" farming and cooperative knowledge. Another factor leading to the cooperative success is the good attitudes towards the community leaders.
3. The cooperative annually set up a short-term implementation plan with the members' participation. It also set proper staff positions with enthusiastic committee encouraging the members' activities. Although the cooperative could not serve all members' needs due to

shortage of fund, the members have still increased both in number and participation. The cooperative has promoted value-added processed products for supplementary income, and government agencies have also given advice to the cooperative on new market channels.

The recommendations for cooperative development were as follows :

1. Organization Development

- Cooperative members should be increased in number and encouraged to participate in the cooperative's activities.
- The implementation committee should have knowledge and understanding of their roles and duties and should be efficient in administration.
- Organization administration should be in accordance with cooperative principles, ideals and methods for the members' benefits.
- Staff should be adequately recruited to service the members. The cooperative must gain enough operational income to employ necessary staff, especially accountant.
- Share capital should be increased by the member's investment.
- Reserve funds should be increased from net profit allocation.
- Rules and regulations should be improved to facilitate the cooperative's working.
- Technology and modern facilities should be provided to increase working efficiency and provision of services to the members.

2. Business Development

- Credit should be provided to the members according to their needs.
- Farm inputs and consumer products such as feed stuff, fertilizer, etc. should be available for the members.
- Supplementary occupations should be promoted to bring about supplementary household income.
- Rice and other products should be collected and processed and a rice mill should be set up in a community.